

Rodzice jako osoby znaczące

Rodzina jest pierwszym najważniejszym środowiskiem wychowawczym w życiu człowieka. Zdaniem M. Ziemskiej rodzina tworzy podstawowe środowisko rozwojowe dla dzieci. Rodzice i dzieci tworzą dynamiczny system interakcji społecznych o charakterze wspólnoty, która ma swój intymny, wewnętrzny świat, niepowtarzalny i różniący jedną rodzinę od drugiej. W efekcie tych interakcji dziecko uczy się mowy, kształtuje swoje uczucia i podstawy wobec członków rodziny i otaczającego go świata. To na rodzinie spoczywa obowiązek stwarzania dzieciom wartościowych pod względem wychowawczym warunków rozwoju. Rodzina kieruje procesem poznawania przez dziecko przyrody, kultury, procesem rozumienia zjawisk i faktów, przestrzegania norm moralnych i ich wartościowania. W rodzinie uczy się dziecko odróżniać się dobro od zła. W efekcie różnorodnych mechanizmów socjalizujących – naśladownictwa, identyfikacji i modelowania – kształtuje się dziecięca świadomość, cechy osobowości i system wartości. System wartości dziecka jest odzwierciedleniem wychowania i życia rodziny.

Dziecko czy chce czy nie bierze udział w życiu rodziny, przygląda się mu i bezkrytycznie przyjmuje również systemy wartości od rodziców. Rodzice muszą być również świadomi faktu, iż każde dziecko to „niepowtarzalna indywidualność wymagająca pielęgnowania wzrostu, pobudzania rozwoju i wyrównywania braków. Na każdym etapie powinno zabiegiom tym towarzyszyć uspołecznienie dziecka”(M. Ziemska). Ważne jest również, aby oddziaływania wychowawcze rodziców miały charakter jednorodny, tj. obydwójce winni mieć podobne doświadczenia wychowawcze.

Nie bez znaczenia jest również odpowiedni stosunek do dziecka wyrażający się w sposobie zachowania rodziców. Różne zachowania (miłość,

życzliwość, wrogość, żal) prowadzą do zacieśniania więzów rodzinnych lub ich osłabienia, a także kształtują odpowiednie postawy rodziców wobec dzieci i dzieci wobec rodziców .

Spośród postaw rodzicielskich opisanych przez Marię Ziemską możemy wyróżnić takie, które sprzyjają rozwojowi dziecka. Należą do nich:

- postawa akceptacji,
- współdziałania,
- uznania praw dziecka w rodzinie,
- dawania rozumnej swobody.

Postawy te stwarzają odpowiedni kontakt z dzieckiem, wyzwalają aktywność dziecka. Stwarzają więc warunki do pełnego rozwoju dziecka i nie powodują zaburzeń w jego zachowaniu.

Niepoprawne są natomiast postawy odtrącające, stwarzające sytuację chłodu uczuciowego. Zamiast wnikania w kłopoty następuje ciągła dezaprobata i krytyka, co może doprowadzić do różnorodnych zaburzeń.

Rodzina i jej problemy znajdują się w centrum uwagi Kościoła. Dla omówienia tych zagadnień w roku 1980 zebrali się biskupi na Synodzie w Rzymie. Uwieńczeniem obrad Synodu jest dokument papieski, zwany adhortacją „O zadaniach rodziny chrześcijańskiej w świecie współczesnym” (*Familiaris consortio*). Człowiek jest istotą rodzinną, ponieważ bierze swój początek w rodzinie, rozwija się i doskonali w rodzinie oraz pragnie założyć własną rodzinę.

Bóg przez naszych rodziców dał nam życie. Rodzice wzięli na siebie odpowiedzialność za nas przed Bogiem. Starają się zapewniać odpowiednie warunki rozwoju, pracują, aby cała rodzina miała jedzenie i mieszkanie. Chcą też swoim dzieciom zapewnić wykształcenie i przygotować je do życia. Częściej nawet myślą o dzieciach niż o sobie. Ich praca jest służbą dla wspólnoty rodzinnej. Z pracy rąk rodziców korzystają dzieci.

Dużą i znaczącą rolę odgrywają rodzice, którzy winni być kapłanami domowego ogniska. Rodzice chrześcijańscy skupiają w sobie zarówno władzę wrodzoną jak i chrześcijańską odpowiedzialność. Współpracując z Bogiem mają wychowywać swoje dzieci na uczniów Chrystusa, a tym samym budować Kościół.

Skoro dom rodzinny ma być małym Kościołem to zadaniem rodziców ma być sprawowanie czegoś w rodzaju liturgii domowej. Będzie ona obejmowała modlitwę w rodzinie, spotkania rodzinne, łączność życia rodzinnego z życiem Kościoła zarówno lokalnego, jak i powszechnego. Liturgia rodzinna włącza uwielbienie Boga i uświęca całe życie rodziny, wszystkie jej dzieła, nawet szarą codzienność. Ważnym elementem tej liturgii będzie także czytanie i rozważanie tekstów Pisma Świętego. *„Rodzina chrześcijańska jest komunią osób, znakiem i obrazem komunii Ojca i Syna w Duchu Świętym. Jej działanie w dziedzinie prokreacji i wychowania jest odbiciem stwórczego dzieła Ojca. Jest ona wezwana do uczestnictwa w modlitwie i ofierze Chrystusa. Codzienna modlitwa i czytanie słowa Bożego umacniają w niej miłość. Rodzina chrześcijańska jest powołana do ewangelizacji i misji (KKK, 2205).”*

Podsumowując te rozważania na temat rodziców jako osoby znaczące w wychowaniu dziecka można stwierdzić, że rodzina jest dla dziecka pierwszym środowiskiem społecznym, które integralnie zaspakaja jego potrzeby biologiczne, psychiczne i społeczne. Poza tym wprowadza ona dziecko w świat wartości kulturalnych i społecznych oraz ukazuje mu różnorodne cele zaspakajające jego potrzeby. Rodzice dostarczają dziecku modeli osobowych i wzorów zachowań w konkretnych sytuacjach życia codziennego. Dobry przykład rodziców jest warunkiem prawidłowego rozwoju psychicznego dziecka i właściwego przygotowania go do życia.

Na rodzicach spoczywają poważne zadania i obowiązki. Rodzice jako osoby znaczące powinni kształtować wiarę u dzieci i przekazywać wartości moralne i kulturalne.

Opracowała: mgr Anna Kowal-Słoboda

Bibliografia:

Jan Paweł II: *Familiaris consortio*, 2000.

Maciaszkowa J.: „*Rodzina – środowisko wychowawcze*”, WSiP, Warszawa 1984

K. Pospiszył, *O miłości ojcowskiej*, Warszawa CRZZ 1976.

J. Wilk, *Pedagogika rodziny*, Lublin IP KUL 2002.

Katechizm Kościoła Katolickiego